

**Ajuntament
de Barcelona**

Àrea de Drets de Ciutadania, Participació i Transparència
Institut de Cultura de Barcelona

Nova etapa en la direcció de diversos equipaments i programes culturals

Comissió de Drets Socials, Cultura i Esports

Febrer 2016

Introducció

Una de les principals necessitats que hem detectat en el sistema cultural de la ciutat és la reordenació del seu mapa d'equipaments. Partim de la base que, un cop construït aquest mapa, la següent prioritat que cal atendre és la consolidació dels equipaments ja existents, més que seguir ampliant el llistat amb noves infraestructures. Aquesta consolidació implica dotar els espais i centres d'una major independència, de manera que puguin desenvolupar el seu treball amb més autonomia, d'una manera més propera als ciutadans, i que puguin apostar amb més claredat pel teixit cultural de base, que al capdavall és el que ha d'acabar nodrint la programació cultural de la ciutat, tant als grans equipaments públics, com als espais de difusió i exhibició privats.

Alguns dels programes i equipaments municipals de cultura han de renovar els seus càrrecs directius durant els propers mesos. Aquesta, doncs, serà una bona oportunitat per entomar aquesta necessària reestructuració. La provisió de càrrecs directius dels equipaments i programes municipals es vol fer, ja d'entrada, aplicant polítiques de transparència i introduint-hi mecanismes participatius, a través de concursos públics que comptin amb la participació de grups d'experts que aportaran la seva mirada independent en la conceptualització i la resolució dels concursos.

El mes de gener de 2016 ja s'ha resolt el primer d'aquests concursos, el de la programació del Centre d'Art Contemporani de Fabra i Coats durant l'any 2016. Durant aquest mes de febrer es convocarà el concurs de direcció de La Virreina Centre de la Imatge i posteriorment es convocarà el del Grec-Festival de Barcelona; el concurs de direcció del Museu Picasso es preveu que es resolgui al llarg de l'any, i més endavant, però dins del present mandat, estan previstos els concursos de direcció dels museus Etnològic i de Cultures del Món i del Born Centre Cultural. Per últim, també està previst impulsar els concursos de direcció de diversos equipaments consorciats.

A continuació presentem un breu resum de l'estat de tramitació i de les principals característiques d'aquests concursos.

Convocatòria per a la programació de la temporada 2016 de Fabra i Coats - Centre d'Art Contemporani de Barcelona

El Centre d'Art Contemporani es va posar en marxa el setembre de 2012, com "una institució multidisciplinària que té com a objectiu la producció, difusió i exhibició de projectes artístics contemporanis; espai de diàleg i d'experimentació dirigit a tots els públics, pretén desenvolupar propostes de proximitat més enllà de les grans estructures museístiques, i treballar amb creadors de diferents contextos i generacions, llenguatges i disciplines. No gaudeix d'una col·lecció". Després d'un primer any de funcionament en què va acollir tres exposicions, el setembre de 2013 es va iniciar la primera temporada del Centre, com a resultat d'un concurs públic per dirigir-lo. Els guanyadors d'aquest primer concurs van ser David Armengol i Martí Manen, que van comissariar la temporada 2013-2014 amb el programa "*El text: principis i sortides*". La programació de la temporada 2014-2015 també va ser definida arran d'una convocatòria pública, que en aquest cas va guanyar el professor, comissari i crític d'art Martí Peran.

Els últims mesos de l'any 2015 han servit per re-definir la xarxa de Fàbriques de Creació, amb l'objectiu d'iniciar una etapa de foment de nous models de gestió que impulsin processos de mediació entre les institucions artístiques i la ciutadania. En aquest context, i ateses també les obres d'ampliació de Fabra i Coats, el procés de selecció que s'ha convocat abastarà un termini inferior a una temporada sencera, de nou mesos, entre el març i el desembre de 2016.

D'acord amb les bases de la convocatòria, el programa cultural seleccionat ha de funcionar com a model de transició cap a un major compromís entre les institucions públiques i les seves realitats immediates. L'objectiu d'aquesta convocatòria és que el projecte guanyador desenvolupi una proposta completament oberta, que inclourà recerca, residències o processos de treball, programes pilot, producció, exhibició i intermediació; s'haurà de relacionar de manera estreta amb la Fàbrica de Creació amb la que comparteix espai, experimentarà amb nous dispositius d'exhibició i diversos tipus de formats, i introduirà en el seu propi nucli un programa pedagògic i de mediació.

La convocatòria anava dirigida a persones individuals, col·lectius o plataformes o entitats de gestió, amb personalitat jurídica pròpia o sense; la dotació econòmica per

dur a terme el projecte és de 30.000 euros en concepte d'honoraris pel desenvolupament del projecte, i de 300.000 euros (IVA i altres impostos inclosos en els dos casos) que es destinaran al desenvolupament de la programació. Han quedat excloses d'aquests càlculs les despeses relatives a vigilància, neteja i manteniment de l'espai, així com les derivades del funcionament corrent del centre.

El jurat de la convocatòria ha estat integrat per un comitè de persones de caràcter independent: Irene Amengual (Es Baluard), Tere Badia (Hangar), Esteve Caramés (ICUB), Rosa Ferré (CCCB), David Madrazo (Fabra i Coats), Carme Mayugo (Teleduca i Artibarri), Martí Peran (Universitat de Barcelona), Leire San Martín (Tabakalera), Aida Sánchez de Serdio (MNCARS) i Linda Valdés (Fundació Tàpies).

Un cop realitzada la valoració dels 23 projectes rebuts, ha resultat guanyador el projecte presentat pels col·lectius Idensitat, LaFundició, Sinapsis i Transductores. Aquest projecte, "*Cohabitar entre - [emergències institucionals / pràctiques artístiques / processos col·lectius]*", vol ser un mecanisme que reculli i doni resposta a l'emergència de noves maneres de fer i repensar les institucions, on les pràctiques artístiques i els processos col·lectius són instruments essencials per activar estratègies transformadores de l'ecosistema cultura i del context social sobre el que actuen. El jurat ha valorat el fet que la mediació es situï en el centre del projecte i en sigui un eix primordial, i la identificació que fa de l'espai del Centre d'Art com a entitat activa, ja que es fonamenta en quatre espais diferenciats però interconnectats i articulats entre sí. En aquestes quatre àrees, corresponents a cadascuna de les plantes del Centre, i en les quals conviuen elements expositius amb activitats i processos de treball, s'hi faran visibles les diferents combinacions que es poden donar entre pràctiques artístiques, processos de mediació i implicació ciutadana.

Convocatòria per a la direcció de La Virreina Centre de la Imatge

Cronològicament, el següent concurs és el de direcció de La Virreina Centre de la Imatge, l'espai d'exposicions del Palau de la Virreina. Aquest concurs ha comptat amb un procés previ de consulta i de diàleg amb dues taules de treball (l'una amb col·lectius i agents culturals i socials, i l'altra amb persones vinculades a la direcció i la gestió d'equipaments i programes culturals públics), amb la finalitat d'incorporar diferents punts de vista al procés d'elaboració de les bases. Així mateix, i en aquest

mateix sentit d'aprofundir en la democratització de les institucions culturals públiques i d'introduir processos participatius en la presa de decisions, la comissió de selecció del concurs ha estat una proposta del Comitè Executiu del Consell de Cultura, per tal de garantir la diversitat de mirades, l'equilibri de gènere, la conjugació de les visions local i internacional i la presència majoritària de persones no vinculades a l'administració que convoca el concurs.

La nova direcció del Centre ha d'aconseguir la seva consolidació com a centre cultural amb perfil propi, mantenint el seu caràcter de centre expositiu vinculat a la creació contemporània en l'àmbit de la imatge, i accentuant al mateix temps la seva funcionalitat com a agent emissor en el relat de les successives transformacions que ha experimentat la ciutat, gràcies a la seva ubicació.

El termini de presentació de projectes començarà a mitjans de febrer i finalitzarà a finals de març, de manera que el projecte guanyador es coneixerà al llarg del mes d'abril. S'hi poden presentar persones individuals, col·lectius o plataformes de gestió, amb o sense personalitat jurídica, i la Comissió de valoració estarà integrada per un grup independent d'artistes, comissaris i historiadors de l'art.

La direcció del centre s'estableix per a un període de gairebé tres anys (fins al 31/12/2018), prorrogable a dos anys més (per tant, fins al 31/12/2020). Es fixa una quantitat de 72.600 euros anuals (IVA i altres impostos inclosos) en concepte d'honoraris, i una despesa anual aproximada d'1.000.000 d'euros (IVA i altres impostos inclosos) per fer front al desenvolupament del projecte: programació i producció d'exposicions i activitats associades, publicacions, proposta de mediació i educació, i comunicació. També s'hi inclouen la vigilància, la neteja i el manteniment de l'espai, així com la vigilància de sala i el servei d'atenció al públic.

Convocatòria per a la direcció del Grec Festival de Barcelona

L'edició 2016 del festival seguirà anant a càrrec de l'actual director, Ramon Simó, que va ser nomenat per un període de quatre anys, prorrogable a cinc, i que per tant finalitza enguany (2012-2016).

Es preveu publicar la convocatòria durant el mes de març. Durant els mesos precedents, s'ha estat duent a terme un procés participatiu que ha girat al voltant de diverses plataformes de debat. D'una banda, es va organitzar el debat obert "Quin GREC volem?", en què van participar diversos professionals de les arts escèniques: Tanya Beyeler, Joan Català, Pere Faura, Aleix Fauró, Toni González, Àlex Rigola, Margarida Troguet, Marta Vergonyós i Judit Vidiella. També hi van participar, entre d'altres, Berta Sureda, i una fila zero integrada per Marta Almirall, Cesc Casadesús, Lluís Pascual, Magda Puyo, Daniel Granados, Elisabeth Ruiz i Ada Vilaró. El debat es va estructurar al voltant de tres qüestions: els potencials del Grec que cal desenvolupar, els seus principals problemes, i els canvis que seria necessari implementar-hi. Així mateix, s'han celebrat dues trobades més, de caràcter intern: una amb professionals del sector, i l'altra amb els treballadors del propi festival. En aquests moments s'estan treballant les conclusions d'aquestes sessions, que han de servir com a marc per a l'elaboració de les bases del concurs de direcció del festival.

Convocatòria per a la direcció del Museu Picasso

El Museu Picasso, obert l'any 1963, és un centre de referència a la ciutat -és un dels nostres museus més visitats- i té una clara projecció internacional. El seu actual director, Bernardo Laniado-Romero, va guanyar l'any 2012 el concurs internacional que es va convocar per dirigir el Museu, un mandat que finalitza el proper mes de juny.

D'acord amb les bases que s'estan treballant actualment, es preveu que la incorporació del nou director o directora es faci efectiva al llarg de l'any 2016. La convocatòria inclou l'encàrrec de seguir desenvolupant, com a línies estratègiques, el reforç del discurs propi del Museu, tenint en compte la mirada barcelonina, catalana i internacional; la construcció de noves narratives sobre l'artista i la seva relació amb Barcelona; el treball en xarxa a nivell nacional i internacional amb altres centres especialitzats en Picasso i art modern i contemporani; l'accent en la col·lecció del Museu; afavorir les noves adquisicions; i la generació de coneixement al voltant de l'obra de l'artista. De manera específica, a més, es demana al nou director o directora que reforci el projecte pedagògic, de mediació i de públics del Museu.

La direcció del Museu comporta la redacció, supervisió i execució dels plans museològics i museogràfics per a l'actualització i la millora dels fons i de les

instal·lacions del Museu, la supervisió i la renovació quan s'escaigui, de l'exposició permanent de les col·leccions del Museu, la planificació de les exposicions temporals i la proposta d'adquisició de béns artístics.

El perfil que s'establirà en les bases és el d'un especialista en art, amb coneixements en l'obra picassiana, i amb acreditada experiència en gestió cultural i en nivells de responsabilitat en l'àmbit museístic. Capacitat de lideratge, comunicació i negociació, coneixement del català, el castellà, el francès i l'anglès, i habilitat en la determinació de prioritats, en la presa de decisions i solució de conflictes són altres requisits que es tindran en compte. Es valorarà, en definitiva, que els i les aspirants tinguin una visió clara de quin ha de ser el posicionament de la Fundació Museu Picasso en tots els seus àmbits d'actuació, tant a escala nacional com internacional.

Altres equipaments

Més a mig termini, però al llarg de l'actual mandat (fins el 2019), es preveu la convocatòria de nous concursos per cobrir les places de director de diversos museus i equipaments municipals. Pel que fa als museus **Etnològic** i de **Cultures del Món**, un grup d'assessors ha començat a treballar a finals de gener en la conceptualització del rol que han de jugar els dos museus; posteriorment, en base a aquest treball, es convocarà el concurs de direcció conjunta dels dos centres.

Així mateix, també està previst, a l'espera de concretar la data, el concurs de direcció del **Born Centre Cultural**.

Per altra banda, però també al llarg d'aquest mandat, és previsible que es convoquin concursos per a la direcció d'equipaments consorciats en què participa l'Ajuntament. A banda del que ja està previst per al **Centre de Cultura Contemporània de Barcelona** (per al 2017), s'hi poden afegir altres equipaments, tant aquells en els quals ja s'ha utilitzat la fórmula del concurs anteriorment, com aquells en els que no ha estat mai així. En el cas concret del **Mercat de les Flors**, a més, es preveu la realització d'un procés participatiu per tal d'ampliar les perspectives sobre el concurs que s'aprovarà posteriorment.